

Uskoro kontrola zagađenja na državnom nivou

BEOGRAD, 6. avgusta (Tanjug) - U lancu od njive do trpeze u Srbiji ne postoji ustanova koja može u potpunosti da garantuje da građani jedu zdravo voće i povrće, a osim preteranog "hranjenja" namirnica hemikalijama, veliki rizik je i zagađeno zemljište, posebno ono pored važnih saobraćajnica i magistralnih puteva izloženo izduvnim gasovima.

Stručnjaci najavljuju da će kontrola u narednom periodu iz "ruk" lokalnih samouprava preći na državni nivo.

I dok se u Srbiji zeleniš i drugo povrće gaji u blizini deponija i pored puteva gde se "hrani" olovom i drugim štetnim supstancama, u svetu je uobičajena pojava da se grade zaštitni pojasevi koji sprečavaju širenje štetnog uticaja izduvnih gasova, ali i buke, ukazali su stručnjaci u izjavama Tanjugu.

Podaci Agencije za zaštitu životne sredine pokazali su da zemljište i oranice u urbanim sredinama i pored saobraćajnica imaju povećane koncentracije olova zbog izduvnih gasova koji nastaju usled olovnog benzina, a koji se u većini zemalja EU više ne koristi, izjavio je načelnik odeljenja za analizu i praćenje stanja životne sredine u toj ustanovi Milenko Jovanović.

Naročito su velike koncentracije olova u uzorcima zemljišta pored većih saobraćajnica na magistralnom putu Beograd, Niss, Skoplje i duž saobraćajnica Zapadne Morave.

"Postoji trend povećanja koncentracije olova i ostalih teških metala, a merenja kvaliteta zemljista su u nadležnosti lokalnih samouprava i to do sada nije bilo praćeno na nivou teritorije čitave države", kazao je Jovanović.

On je dodao da nova zakonska regulativa iz oblasti životne sredine predviđa uspostavljanje sistema praćenja kvaliteta zemljišta na nivou Srbije koji će obezbediti potpunije podatke o tome.

Monitoring na lokalnom nivou jeste koristan, ali nije sveobuhvatan, upozorio je Jovanović.

Kada je u pitanju Beograd, on je rekao da su rezultati ispitivanja zemljišta u glavnom gradu pokazala povećanje koncentracije olova kod Brankovog mosta, Starog železničkog mosta i Gazele gde je saobraćaj izuzetno frekventan.

Jovanović je, takođe, ukazao da su koncentracije olova i do pet puta veće od dozvoljenih.

Navodeći primere iz drugih zemalja, on je istakao da je i u Evropi uobičajeno da se oranice nalaze pored saobraćajnica i da se u nekim od njih rade zaštitni pojasevi koji sprečavaju buku i širenje uticaja štetnih gasova iz motornog saobraćaja.

"Zahvaljujući tome na 20-ak metara udaljenosti od saobraćajnica opada rapidno koncentracija sestnih materija", kazao je Jovanovich.

Na pitanje ssta se dešava sa hranom koja se daje stoci, a koja se nalazi pored puteva i neretko završi prosuta po njima, on je podsetio da je uklanjanje materijala koji se nađe na putevima u nadležnosti putara.

"Obzirom da je širok spektar zagađujućih materija treba znati da je za pojedine opasnije kratkotrajno izlaganje visokim koncentracijama nego dugotrajno nižim, a za neke suprotno", objasnio je sagovornik Tanjuga.

U oceni da na zagađenje oranica i površina pored autoputeva i magistralnih pravaca veliki uticaj imaju izduvni gasovi slaže se i profesor Poljoprivrednog fakulteta na katedri za agrohemiju Dragi Stevanović.

On je Tanjugu kazao da je u Pravilniku o štetnim materijama navedeno da povrće i voće ne sme da se gaji blizu magistralnih puteva na razdaljini manjoj od 100 metara naročito lisnato povrće.

"Trava pored autoputeva ne bi smela nikako da se da stoci, a ranije su zabelezzeni ccak i neki sluccajevi trovanja", kazao je Stevanovich.

On je rekao da žitarice poput kukuruza i žita mogu tu da se gaje jer zagadjenje ostaje u listu ili slami, a salata i kupus ne bi smeli, mada je u Srbiji to česta pojava".

Česte su pojave da se na javnim putevima nadje slama, seno, trava ili druga hrana za stoku, a iz JP "Putevi Srbije" podsećaju da je održavanje javnih puteva prvog i drugog reda, odnosno magistralnih i regionalnih puteva i autoputeva, kao i putnog pojasa duž mreže puteva u Srbiji u njihovoj nadležnosti.

Košenje trave pored puteva obavljuju preduzecha koja saradjuju sa "Putevima Srbije", a nije dozvoljeno ostavljati rasut materijal ili bilo koji teret koji je ispaо iz prevoznog sredstva, automobila ili slično i osoba koja to učini trebalo bi i da ih otkloni.

Na pitanje da li privatno lice može da odnese travu koja se pokosi pored puta iz tog preduzeća podsećaju da se to nikako ne može učiniti bez njihove ili dozvole nadzornog organa koji u njihovo ime obavlja poslove održavanja ili zaštite puteva.

Ukoliko neko od nadzornih organa tog javnog preduzeća primeti da to rade gradjani kojima inače nije dozvoljeno to da čine, dužno je da obavesti predstavnike "Puteva Srbije".

Iz tog preduzeća podsećaju da se seno i ostali rasuti materijal uz pomoć adekvatne mehanizacije uklanja sa puta i odvozi na za to predvidjena mesta ili deponije.

Kada su u pitanju kontrole poljoprivrednog zemljišta, iz Ministarstva poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede navode da se povremena kontrola obavlja na nekim poljoprivrednim zemljištima kao i u slučaju prijave.

Poslednja veća kontrola bila je 2010. godine kada je obavljena kontrola opasnih i štetnih materija na poljoprivrednom zemljištu i biljnom svetu duž autoputa Beograd - Vranje.

Iz tog ministarstva podsećaju da iako u zemljištu mogu postojati povišene količine opasnih i štetnih materija, one ne moraju i uvek da utiču na to da će se i u biljkama pojaviti uopšte ili u nekim značajnijim količinama.

Zakonom je propisano da ukoliko se utvrdi postojanje opasnih i štetnih materija u nedozvoljenim količinama Ministarstvo poljoprivrede i trgovine može da zabrani, odnosno ograniči proizvodnju poljoprivrednih kultura na tom zemljištu i upotrebu vode za navodnjavanje.

Kada je u pitanju "sprega" zagadjenja životne sredine i zdravlja građana Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja najavilo je da će u septembru biti završena studija koja će to i dokazati.

Ministar Oliver Dulić rekao je ranije Tanjugu da očekuje da će studija doprineti pokretanju nacionalne kampanje sprečavanja zagađenja i razvoju svesti građana o tome.

(Kraj) spj/

Autor JELENA SPASOJEVIC, Tanjug